

Tom Hiltenbrand

Kradljivac
kafe

Prevela s nemačkog
Dušica Milojković

■ Laguna ■

Naslov originala

Tom Hillenbrand
DER KAFFEEDIEB

Originally published in the German language as „Der
Kaffeedieb“ by Tom Hillenbrand
Copyright © 2016, Verlag Kiepenheuer & Witsch GmbH
& Co. KG, Cologne/ Germany

Translation copyright © za srpsko izdanje 2018, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Mojoj kafenoj muzi

DEO PRVI

*Duhovitost i šalu voliš
i ne trpiš vest staru
o Dancu, Turčinu, Jevreju, čitavom Zemljinom šaru.
Odvešću te na mesto pravo, gde novosti se roje,
mesto gde slagati te neće – kafana, brale, to je.
Jer šta god se na svetu zgodi, odmah se sve obznani
od kneza pa do miša svak znan je u našoj kafani.*

TOMAS DŽORDAN

Vesti iz kafane

SREBRNI NOVČIĆ od dva penija vrteo se po šanku zujeći, sve dok ga Obedaja Šalon nije zaustavio kažiprstom. Uzeo je novčić i odmerio kelnericu. „Dobro jutro, gospođice Dženings.“

„Dobro jutro, gospodine Šalone“, odgovorila je žena za šankom. „Baš je hladno za septembarsko jutro, zar ne?“

„Pa, gospođice Dženings, nije hladnije nego prošle nedelje, ne bih rekao.“

Kelnerica sleže ramenima. „Čime mogu da vas ponudim?“

Obedaja joj pruži novčić. „Molim vas, činijicu kafe.“

Gospođica Dženings je uzela novčić i namrštila se jer je bio star i olupan. Prevrnula je srebrnjak više puta u ruci i očigledno došla do zaključka da mu rub nije previše istanjen, pa ga je stavila u kasu. Kao kusur, Obedaji je vratila bronzanu kafansku marku.

„Nemate penija?“, upitao je, mada mu odgovor već beše poznat. Sitan novac je postao redak jer su ljudi počeli da ga tope i da tako dobijeno srebro prodaju. Zbog toga su kao kusur u novije vreme mogle da se dobiju samo te zlosrećne marke.

Gospođica Dženings je na lice navukla već uvežbani izraz žaljenja.

„Već nedeljama nisam videla peni“, reče. „Oni vam u ovoj kraljevini polako postaju ređi čak i od lepog vremena.“

Zviždućuci popularnu pesmicu *Kovač*, kelnerica je otišla do kamina i dohvatila jedan od dva visoka crna vrča koji su stajali kraj vatre. Ubrzo se vratila s plitkom činijom i pružila je Obedaji.

„Hvala najlepše. A kažite mi, ima li neke pošte za mene?“

„Trenutak, moram da pogledam“, reče Dženingsova okrenuvši se ka polici od tamnog drveta, s mnogo pregradaka za pisma. Dok je kelnerica tražila njegovu poštu, Obedaja je otpio prvi gutljaj kafe. Ubrzo se vratila i predala mu tri pisma i paketić. Bacivši pogled na ime pošiljaoca, brzo je smotao paketić u džep kaputa. Zatim je činiju spustio na šank i pozabavio se pismima. Prvo je poticalo od Pjera Bela iz Roterdama, a sudeći po njegovoj debljini, u koverti je bilo dugo pismo, ili najnovije izdanje lista *Nouvelles de la Republique des Lettres*, a možda čak i oboje. Drugo je poticalo od jednog matematičara iz Ženeve, a treće beše iz Pariza. Nameravao je da ih kasnije na miru pročita.

„Mnogo vam hvala, gospođice Dženings. Znete li, je li već stiglo novo izdanje *Londonske gazete*?“

„Tamo vam je pozadi, na poslednjem stolu ispred polica za knjige, gospodine Šalone.“

Obedaja je prešao preko prostorije. Beše tek prošlo devet ujutro, a *Mensfildova kuća kafe* uglavnom je još bila prazna. Za jednim stolom blizu kamina sedela su dva čoveka bez perika, odevena u crno. Po kiselom izrazu njihovih lica i prigušenim glasovima Obedaja je zaključio da se radi o protestantskim disenterima¹. Na drugom kraju prostorije,

---

¹ Disenteri (engl.: *dissenter*, lat.: *dissentire* – „ne slagati se“) – protestantski nezadovoljnici, protestanti koji su se odvajali od Anglikanske crkve i osnivali sopstvene sekte. Među najpoznatijima su anabaptisti, koji su postali jedna od velikih crkava u Americi. (Prim. prev.)

ispod slike koja je prikazivala pomorsku bitku kod Kentiš Noka, sedeo je neki mlad kicoš. Na sebi je imao plišani kaput Izabeline boje², a na rukavima i čarapama više mašnica no dvorska dama u Versaju. Osim njih, *Mensfild* beše prazan.

Obedaja je odložio šešir i štap, seo na klupu³ i počeo da pijucka svoju kafu prelistavajući *Gazetu*. U Sadarku je očigledno veliki požar; knjiga koja opisuje pustolovine nekakve kurtizane na kraljevom dvoru, a koju je Čarls II hteo da zabrani, izazvala je priličnu gužvu. Obedaja je zevao. Ništa od svega toga nije ga ni najmanje zanimalo. Izvukao je već napunjenu glinenu lulu iz džepa, ustao i otišao do kamina. Tu je iz male kofe izvadio smolasto drvce za potpalu i prineo ga vatri. Ubrzo se vratio na svoje mesto pušeci s velikim uživanjem. Taman je hteo da uzme u ruku pamflet koji je ležao na stolu, a koji je pozivao da se svi disenteri i papisti⁴ povešaju, ili bar pošalju na doživotnu robiju, kad se vrata otvoriše. U kafanu je ušao čovek od preko pedeset godina, lica veoma naruženog ožiljcima od velikih boginja i morskim vetrom. Nosio je kapu s obodom, poput Holandana, i duge bele zulufe, čija se boja nije baš slagala s tamnosmeđom perikom.

Obedaja ga je prijateljski pozdravio. „Dobro jutro, gospodine Felpse. Imate li nekih novosti?“

---

² Izabelina boja – prljavosmeđa boja nalik boji bele kafe. Ime je dobila po španskoj kraljici Izabeli od Kastilje, koja se zaklela da svoju belu košulju neće presvući dok Granada ne bude oslobođena od Mavara. Opsada je trajala od 1489. do 1492, a Izabelina košulja je za to vreme dobila opisanu boju. (Prim. prev.)

³ Prve kafane u Evropi imale su tipičan izgled, s drvenim klupama za dugim stolovima, nalik na neke današnje pivnice, i kaminom na kome se kafa u metalnim vrčevima stalno podgrevala. U Britaniji i Francuskoj posećivali su ih isključivo muškarci. (Prim. prev.)

⁴ Papisti – prezriv naziv za katolike. (Prim. prev.)

Džonatan Felps je bio trgovac tkaninama i održavao je dobre veze s Lajdenom, pa čak i s Francuskom, a imao je i brata koji radi za sekretara Admiraliteta. Zahvaljujući tome, Felps je uvek bio odlično obavešten o najnovijim zbivanjima, kako u Engleskoj tako i na kontinentu. Trgovac klimnu glavom i reče da najpre mora da uzme kafu, pa će mu zatim ispričati novosti. Ubrzo se vratio, s činijom kafe i tanjirom punim biskvita od đumbira, i smestio se za stolom naspram Obedaje.

„Šta biste prvo da čujete, kafanske priče ili novosti s kontinenta?“

„Prvo te priče, ako vam je po volji. Za politiku je još isuviše rano.“

„A i prokleta je hladno, Kromvelove mi glave. Ovo mora da je najhladniji septembar otkad se pamti.“

„Pa, jutros nije hladnije nego prošle nedelje, gospodine Felpse.“

„A otkud sad pa vi to baš tako tačno znate?“

„Vršim merenja.“

„Kakva merenja?“

„Znate li Tomasa Tompiona, časovničara? U novije vreme izrađuje i termometre. Pomoću njih se može tačno odrediti temperatura. Jutros u sedam sati je, recimo, živin stub dosezao do devetog podeoka.“

Obedaja je izvukao malu beležnicu i počeo da je prelistava.

„A to znači da, prema mojim merenjima, danas nije hladnije nego pre nedelju dana, četrnaestog septembra, kad sam u isto vreme i na istom mestu merio temperaturu.“

„Vi i vaši uvrnuti eksperimenti. Zašto to radite?“, upitao je Felps između dva biskvita.

„Dobro pitanje. Najverovatnije zbog svog opšteg zanimanja za filozofiju prirode. Ali, naposljetku, i zato da bih mogao da odgovorim na vaše pitanje.“

„Postavio sam neko pitanje?“

„U najmanju ruku indirektno, gospodine Felpse. Pitali ste se da li je ovaj dan, 21. septembar 1683. godine, posebno hladan. A da bi na to moglo objektivno da se odgovori, mora se raspolagati podacima za poređenje iz prethodnih godina.“

Felps je nakrivio glavu. „Hoćete li sada do kraja života svaki dan zapisivati koliko je ujutro toplo ili hladno?“

„I uveče. Zapisujem, sem toga, i kakve su vremenske prilike – kiša, vetar, magla. A pritom nisam jedini. Poznajete li gospodina Huka, sekretara Kraljevskog društva?“

„Čuo sam za njega. Nije li to onaj gospodin koji je privukao veliku pažnju kad je u *Grecijanu*,⁵ u po bela dana, na jednom od kafanskih stolova secirao delfina?“

„Pobrkali ste ga sa gospodinom Halijem, uvaženi prijatelju. Huk se više zanima za sitne životinje – i za ovo nesrećno englesko vreme. Zbog toga ljude u čitavom kraljevstvu podstiče da mere temperaturu i da mu šalju zabeležene rezultate. Na osnovu tako izmerenih vrednosti želi da sastavi neku vrstu vremenske karte. Tako će nakon nekoliko godina moći da se odgovori čak i na pitanje da li postaje hladnije ili toplije. Ne nalazite li da je to fascinantno?“

„Možda za učenog čoveka, to jest virtuoza kao što ste vi, gospodine Šalone. Ja se, naprotiv, ježim kad na to pomislim. Ako Londonci više ne budu mogli da se spore čak ni oko vremena, šta će nam preostati?“

Obedaja se osmehnuo otpivši još gutljaj kafe.

„Hteli ste da mi ispričate šta ste čuli pri svom jutrošnjem obilasku kafana, gospodine Felpse.“

Poput Obedaje, i trgovac tkaninama je svakodnevno redovno obilazio određene kafane. Koliko Obedaji beše poznato, Felps je ujutro najpre odlazio kod *Lojda*, da čuje

⁵ *Grecijan* – poznata londonska kafana iz tog doba. (Prim. prev.)

pomalo nepotpune vesti koje su pristizale s brodovima i da porazgovara s ponekim kapetanom. Sledeći na redu bio je *Garavej*, gde se oko osam ujutro održavala jutarnja aukcija za tkanine iz Spitalfildsa⁶ i Lajdena. Tu je takođe doznavao i najnovije cene tekstila i druge robe. Posle toga je Felps dolazio u Šu lejn, kod *Mensfilda*, pre svega zbog biskvita od đumbira.

„Cene drveta naglo rastu. Zbog Holandana.“

„Zato što grade toliko brodova?“

„Između ostalog. Ali pre svega zbog bojazni da će drveta ubrzo ponestati. Ono uglavnom stiže iz Francuske i Holandije. Ako između te dve zemlje izbije rat...“

„Smatrate li da je to verovatno?“

„Jutros sam sreo jednog hugenota⁷, mesjea Di Kroa. Bavi se tkanjem lanenog platna, preko u Spitalfildsu, a i dalje održava dobre kontakte sa starom domovinom. Očigledno je da najhrišćanski kralj⁸“, dok je to govorio, Felps je Obedaju pogledao u oči da bi bio potpuno siguran da sagovorniku nije promakao njegov sarkazam, „nameće Španskoj Nizozemskoj⁹ kojekakve zahteve koji se ne mogu ispuniti. Luj XIV traži novac za izdržavanje jedne velike vojske, ili već tako nešto. Mnogi veruju da to predstavlja samo uvod za napad Francuske na Holandsku Republiku.“

Felps ga je zamišljeno posmatrao. „Smem li sebi da dopustim indiskretno pitanje? Da li vi, gospodine Šalone, ulažete u drvenu građu?“

---

⁶ Spitalfilds – kraj Londona poznat po tkačnicama, na kome već 350 godina postoji i velika pijaca Spitalfilds market. (Prim. prev.)

⁷ Hugenot – francuski protestant. (Prim. prev.)

⁸ Misli na Luju XIV. (Prim. prev.)

⁹ Španska Nizozemska – naziv za oblast današnje Holandije, Belgije i Luksemburga, francuskog severnog departmana u vreme španske vladavine. Pošto je, posle tridesetogodišnjeg rata 1648, Republika sedam ujedinjenih provincija (ujedinjena Holandija) stekla nezavisnost, to ime nosio je samo južni deo ove oblasti. (Prim. prev.)

Da, ulažem, pomislio je Obedaja. A ulažem i u so, šećer, dabrova krzna iz Kanade, kineski porcelan i persijske tepihe. Ali to nije bilo nešto što bi odao Felpsu, ili bilo kome drugom. Stoga je rekao samo: „Nešto malo. Sad je, međutim, možda već pomalo prekasno za kupovinu. Ako se to već priča kod *Lojda*, za dva sata će se znati u svim london-skim kafanama.“

Felps se blago nagao napred i tiho rekao: „Čuo sam i nešto drugo, sasvim neverovatno. Nećete mi poverovati.“

Obedaja ga je pogledao kao da ga to zabavlja. „A to je? Da li je kralj viđen s ljubavnicom katoličke vere?“

Felps odmahnu glavom. „Ne, to je bilo prošle nedelje. Nakon što se pročulo, ostavio ju je i potražio protestantsku kurvu. Mislio sam na nešto drugo. Vi znate gde mi radi brat?“

„Pretpostavljam i dalje u kancelariji državnog sekretara Pepisa.“

„Da. A iz Ministarstva mornarice se čuje da Venecijanci čine napore da opreme flotu.“

Felps ga je značajno pogledao. „Veliku flotu.“

„Ma, ne mislite valjda...“

„Baš mislim. Mnogo toga nagoveštava da hoće ponovo da osvoje Kandiju¹⁰.“

„Stvarno ne mogu da poverujem“, uzvratilo je Obedaja.

Videvši Felpsovo uvređeno lice, brzo je dodao: „Naravno, ne u samu vest, u njenu verodostojnost uopšte ne sumnjam. Ali čini mi se da su izgledi za uspeh toga poduhvata veoma mali.“

---

¹⁰ Kraljevina Kandija, ili vojvodstvo Kandija (*Ducato Di Cantia*) – zvanični naziv Krita u vreme kada je ovo ostrvo bilo prekomorska kolonija Republike Venecije, od venecijanskih osvajanja 1205–1212, do pada pod vlast Otomanske imperije u Kandijskom ratu (1645–1669). Kandija je bio i naziv njegovog glavnog grada Iraklion. (Prim. prev.)

„Zaista, bio bi to najveći poduhvat Venecijanaca još od kako su ukrali apostola.¹¹ A sad bi u najmanju ruku bio savršen trenutak, ne mislite li? Pošto je turska vojska vezana na drugom mestu...“

Dok je Felps detaljno opisivao napore Venecijanaca da izgrade ratnu flotu za ponovno osvajanje Krita, Obedaja je izvadio kafanske novčiće koje mu je kelnerica dala. Prevrtao ih je među prstima. Na jednoj strani nalazila se glava Turčina i natpis: „Murat Veliki zovem se ja“, a na drugoj: „Gde god dođem, sve osvajam.“

„...Slažem se s vama da bi mišljenja o izgledima za uspeh tog venecijanskog osvajačkog pohoda mogla biti podeljena. Ali pomislite samo koliko bi vešt špekulant mogao da zaradi ako bi se kladio da će nakon toga mnogo robe s Levanta možda ponovo stizati u London i Amsterdam preko Irakliona.“

„Imate pravo, gospodine Felpse. Ali vreme Mlečana je prošlo. Samo sede u onom svom gradu na vodi i sanjaju o nekadašnjoj slavi, dok im Turci iz godine u godinu oduzimaju posede. Jedino u čemu je Venecija i dalje vodeća jesu balovi i bordeli.“

Felps se podrugljivo nasmejao. „Kad čovek čuje šta se sve događa u palati Vajthol¹², reklo bi se da su Venecijanci u međuvremenu dobili jaku konkurenciju.“

Na tu trgovčevu primedbu Obedaja jedva primetno klimnu glavom. Felps je možda bio u pravu, ali poređenje kralja i njegovog dvora s nekim venecijanskim budoarom brzo bi moglo da vam obezbedi boravak u tamnicama Tauera ili Njugejta. Felps bi zahvaljujući svojim vezama možda i

---

¹¹ Misli se na mošti Svetog Marka, koje su 828. ukradene iz Aleksandrije i prenesene u Veneciju, gde je taj svetac proglašen za zaštitnika grada, a kasnije mu je posvećena i današnja Katedrala Svetog Marka podignuta 1063–1094. (Prim. prev.)

¹² Vajthol – rezidencija engleskih monarha od 1530. do 1698. (Prim. prev.)

izbegao kaznu, ali Obedaja Šalon je bio katolik, a time u očima engleskih sudija odmah sumnjiv, otprilike za svaku podlost za koju je čovek uopšte sposoban. U tom pogledu nije imao nikakvih iluzija. Otac mu je bio plemić, imućan i omiljen u čitavoj grofoviji. Ali kad su se na njihovom imanju pojavili Kromvelovi panduri s bakljama i kopljima, ništa se to više nije računalo. Računala se samo činjenica da je Ikabod Šalon bio katolik.

Zato je Obedaja uvek bio oprezan. Jedna greška bila bi dovoljna da ga po hitnom postupku obese u Tajbernu¹³. Zbog toga se čuvao da o takvim stvarima ne govori, čak ni u gotovo praznoj kafani.

Umesto toga, sagovorniku je pokazao novčić s likom Turčina. „Bilo kako bilo, sultan Mehmed IV možda i nije Murat Strašni, ali ima najbolju i najveću vojsku na svetu. Ja se baš ne bih kladio u to ponovno osvajanje.“

Sklonio je novčić. A i sklopio sam već jednu drugu opkladu, razmišljao je. Takvu čiji je ishod potpuno siguran. Obedaja je ustao. „Zamolio bih vas da me izvinite, gospodine Felpse. Očekuju me kod *Džonatana*. Uvek mi je zadovoljstvo da s vama porazgovaram.“

Oprostili su se. Obedaja je izašao napolje, u ulicu Šu lejn. Bilo je stvarno hladno, šta god Tompionov termometar govorio. Bledo sunce još nije uspeo da rastera jutarnju maglu s Temze, mada se bližilo deset sati. Krenuo je uz uličicu, do Flit strita, gde je skrenuo levo. Cilj mu, međutim, nije bila *Džonatanova kuća kafe* u Eksčejdž aleji, kako je kazao gospodinu Felpsu. Tamo su ga očekivali tek po podne. Umesto toga, krenuo je ka Ulici Litl Britn. Na tren je razmišljao da li da uzme kočiju, ali ipak je odlučio da neće.

---

¹³ Tajbern – predgrađe Londona koje je od 1196. do 1783. služilo kao javno gubilište. (Prim. prev.)

Smatrao je da će pešice brže stići na cilj jer je londonski saobraćaj ovog utorka ujutro bio izuzetno živ. Sezona beše počela. Čitava jata seoskog plemstva i imućnih građana ovih dana su dolazila iz grofovija u prestonicu i tu se smeštala na nekoliko dana kako bi išli u pozorište, pojavili se na balovima i prijemima i uskladili garderobu s trenutnom modom pre Božića.

Obedaja je zastao ispred jednog izloga i zagledao se u svoj odraz u staklu. I njemu bi nova garderoba dobro došla. Kratki kaput mu nije bio previše iznošen, ali svakako beše pretesan. Obedaja je upravo proslavio trideset drugi rođendan i u poslednje vreme se malo popunio. Stoga je u pretesnom kaputu sve više ličio na hagi¹⁴ na dve noge. Plišane pantalone do kolena behu pohabane, a to je moglo da se kaže i za njegove cipele. Pogledao je svoje mladalačko lice, gotovo bez ijedne bore, i vodnjikave plave oči i popravio neposlušnu kovrdžu na perici. Srećom, neće još dugo morati da se zadovoljava ovom odećom.

Obedaja se okrenuo, podigao kragnu i brzim korakom krenuo uz Ladgejt, kraj ogromnog gradilišta na kom je nicala nova katedrala. Krenuo je dalje, u pravcu Bolnice Svetog Bara. Mada se udaljavao od Temze, vlažna hladnoća mu se uvlačila u kosti. Većina ljudi koji su mu dolazili u susret delovali su neraspoloženo i gledali preda se, glava uvučenih u ramena i ruku skrštenih na grudima. Obedaja je, međutim, hodao poletno, kao da je blistavo prolećno jutro. Ovo je dobar dan. Dan u kome će steći bogatstvo.

Pre no što je kročio u Ulicu Litl Britn, koja je ležala van gradskih zidina, osetio je njen miris. U toj četvrti bilo je bezbroj knjižara i knjigoveznica. Osnovni mirisni ton Londona, neponovljiva aroma trulog đubreta, hladnog dima i

---

¹⁴ Škotski specijalitet od ovčjih iznutrica. (Prim. prev.)

pišačke, tu beše dopunjen još jednom notom: isparenjima lepka i ostrim smradom sveže štavljene kože. Obedaja je požurio do kuće na sredini sokaka, nijednim pogledom ne udostojivši knjige izložene pred dućanima. Nad vratima se na vetru ljuljala tabla. Na njoj behu prikazana grčka slova alfa i omega i mastionica, a ispod je pisalo: „Bendžamin Alport, štampar.“

Ušao je. Miris lepka se pojačao i odmah počeo da ga golica u nosu. Unutra, međutim, ipak nije bilo mirisa kanalizacije. Alportova štamparija se zapravo sastojala od samo jedne velike prostorije. U njenom zadnjem delu behu dve štamparske prese. One su delimično i bile razlog zbog kog je Obedaja odabrao upravo ovu štampariju. Alport je koristio holandske mašine – najbolje među štamparskim presama. Takve uređaje su koristile i najveće bankarske kuće na kontinentu. U prednjem delu prostorije, pored trenutno praznog pulta za pisanje, stajala su dva niska, dugačka stola, na kojima je ležalo nagomilano mnogo tabaka žućkaste hartije. Radilo se o sveže odštampanim traktatima. Obedaja je prišao pultu, posegao za zvoncem koje je tamo stajalo i dvaput zazvonio.

„Trenutak, molim vas!“, začuo se glas s galerije. Dok je čekao da se Bendžamin Alport pojavi, Obedaja je razgledao sveže štamparske proizvode. Beše tu jedan traktat, nazvan *Strašna i zapanjujuća oluja koja se sručila na Markfield u Lesterširu, a pri kojoj su na zemlju padali krajnje čudnovati komadi grada, u obliku mačeva, bodeža i helebardi*. Tu je, zatim, bila i sveska naslovljena *Londonska šut karta, iliti politička kurva; u kojoj se prikazuju sve veštine i trikovi koje dame za uživanje u naše vreme koriste s muškarcima, protkane zabavnim pričama o onom što te dame izvode*. To mora da je bio pamflet o kom je čitao u *Gazeti* i koji je izazvao

uzbuđenje na dvoru. Obično mu ništa ne beše dalje od takvih razvratnih pisanija, ali sada je dohvatio jednu kopiju i počeo da je prelistava. Upravo se udubio u deo koji je detaljno opisivao „ono što te dame izvode“, kao što je naslov i obećavao, kad začu da neko silazi niz stepenice. Dok je ostavljao traktat da pogleda ko ide, uši su mu se zažarile.

„Dobro jutro, majstore Alporte.“

„Dobro jutro, gospodine Šalone. Kako vam se čini ova *Politička kurva*?“

Alport je bio visok čovek, ali to se nije odmah videlo, čak ni kad biste se našli nasuprot njemu. Leđa mu behu pogrbljena od dugogodišnjeg rada za presom, tako da se glava našla u visini ramena. Šake mu behu crne kao u crnog Arapina, a glava bez perike skoro potpuno ćelava.

Obedaja je osetio da se zacrveneo. „Nisam mogao da nađem one trikove koje naslov hvali, već samo... ono što one izvode.“

Alport se zakikotao. „To je možda i razlog što se ta sveščica prodaje bolje od pesmarica pred Božić. Slobodno ponesite jedan primerak ako želite.“

„To je veoma ljubazno od vas, majstore Alporte, ali...“

„Vas zapravo zanimaju samo filozofija prirode i poslovi na berzi, znam.“

„Je li gotova moja narudžbina?“

„Razume se. Molim vas, pođite sa mnom.“

Alport ga je poveo do drvenog sanduka u zadnjem delu radionice i otvorio poklopac. Sanduk je bio pun pamfleta. Štampar je izvadio jedan i pružio ga Obedaji. Bio je odštampan na tankom, gotovo providnom papiru i imao je oko dvadeset strana. Obedaja je ponosno posmatrao naslov: *Predlog za upotrebu u Kraljevini Engleskoj hartija od vrednosti sličnih onima koje poslovni ljudi u Amsterdamu koriste*

umesto plemenitih metala, kao lek za problem nestašice našeg novca i za podsticanje trgovine, najponiznije sastavio plem. Obedaja Šalon.

„Nadam se da ste zadovoljni kvalitetom.“

Obedaja je prelistavao pamflet. Štampa je bila besprekorna, ali nije ga to zanimalo. Predmet njegove pažnje bio je umetnuti list u unutrašnjosti sveščice. Za razliku od ostatka traktata, bio je naštampan na kvalitetnoj hartiji krem boje. Imao je vodeni žig i urađen je u skupoj štampi. Obedaja je prišao jednom od potpornih stubova, na kojima su visile uljane svetiljke, da bi bolje procenio Alportov rad.

„Izvršno. Oduševljen sam.“

Alport se naklonio, onoliko koliko mu je njegova ogromna grba dopuštala. „Da li vam je potreban momak koji bi vam pamflete isporučio kući?“

„Ne, veliko vam hvala, sam ću. Recite mi, do kada biste mogli da mi odštampate još stotinu komada?“

Štampar je razrogačio oči.

„Mislim na traktat, a ne na uzorak hartije od vrednosti.“

„O, razumem. Do početka oktobra, ako vam to odgovara.“

„Odlično. Platiću unapred i bio bih vam zahvalan ako bi ih vaš momak tada isporučio.“

„Na vašu adresu?“

„Ne, po dvadeset komada kod *Džonatana, Nandoa, Grecijana, Svona i Vilija*, rekao je Obedaja. Na kraju krajeva, hteo je da se njegov predlog vidi i čuje. A nove ideje se nigde nisu širile brže nego u kafanama.

„Potruđiću se da budu tamo dostavljeni“, odgovorio je Alport.

„Koliko sam vam dužan?“

„Pamfleti koštaju po jedan groat, odnosno srebrnjak od četiri penija, zajedno s onima koji tek treba da se naštampanju

to je sto pedeset puta četiri penija, dakle pedeset šilinga, ako vam je po volji, gospodine. I priloženi listovi u posebnoj štampi... ukupno osam funti. Sve zajedno, dakle, deset gvineja.“

Kad se suočio s ovom ogromnom sumom, Obedaji se steglo grlo. Kad je poslednji put proveravao stanje svojih finansija, gotovog novca nije imao ni čitavih petnaest gvineja. To je, međutim, sad bilo sporedno jer će mu se ova investicija već za nekoliko dana više no stotruko isplatiti. Izvadio je kesu i stavio na pult deset teških zlatnih novčića. Alport ih proveri, pa ih svojom kao gar-crnom šaketinom skloni u kasu. Obedaja je kutiju s odštampanim materijalom natovarao na rame, oprostio se od štampara i krenuo kući.

Stan u Vinford stritu beše već treći u protekle dve godine. Pre toga je živio u Feter lejnu, a zatim u blizini Lidenhola. Bio je bolno svestan činjenice da su se ova preseljenja odvijala po jednom neveselom modelu. Svaki novi stan bio je manje reprezentativan od prethodnog. U onoj meri u kojoj se proteklih godina topio njegov imetak i stanovi su mu postajali sve skromniji. Ovaj je bio na trećem spratu, dok se stizalo uskim stepeništem. Dok se penjao, dobro se zadihao, a iz svih pora lio mu je znoj. Zastenjao je spuštajući teški sanduk i otključao vrata.

Jedino dobro što je moglo da se kaže o sobi na mansardi bilo je da je prostrana. Moglo se reći i da je dobro prozračena, i to u dvostrukom smislu reči. Ne samo da je nudila obilje prostora za Obedajinu veliku zbirku retkosti već je i promaja vukla toliko da je duvalo kao na Londonskom mostu. To beše loše za njegovo zdravlje, ali s druge strane mu je omogućavalo da svoje eksperimente iz filozofije prirode sprovodi bez gušenja u otrovnim isparenjima, kao što mu se ranije događalo.

Pored nenameštenog kreveta stajao je mali sekreter pun prepiske, neuredno nagomilane između mastionica, pera

i komada polomljenog pečatnog voska. Desno od njega nalazio se ormarić u duborezu, koji kao da se sastojao od samih fioka. Prvobitno je bio komoda namenjena priboru za jelo, ali sada su iz poluotvorenih fioka izvirala mnogobrojna pisma, njegova prepiska s filozofima prirode i učenim ljudima iz Kembridža, Amsterdama, Lajpciga i Bolonje. A to beše samo ono što je hteo da ima pri ruci – u više sanduka nago-milanih iza kreveta ležalo je još deset puta toliko pisama. Na suprotnoj strani sobe stajao je masivan sto, a na njemu raznorazne naprave. Behu tu različiti stakleni sudovi puni prahova i tinktura, pribor za seciranje koji nakon poslednje vivisekcije nije dobro očišćen, a i mala peć za topljenje metala i raznovrsni kalupi za novčiće svih vrsta – španske pistole, holandske stojvere, engleske krune. Iza tog stola, na jedinom zidu bez kosine krova, nalazio se visok ukrašeni orman s fiokama u kome je Obedaja čuvao svoje blago: predivno originalno izdanje *Atlasa maiora*¹⁵ holandskog kartografa Jana Blaua; teleskop pomoću kog su se mogle videti čak i planine na Marsu; pacove s različitim bizarnim deformacijama potopljene u alkohol; zapanjujuće precizan švajcarski sat za kamin, ispred čijeg brojčanika su na svaki pun sat majušne figure izvodile neku vrstu pinterskog plesa¹⁶; i naravno, svoj ponos i diku: metalnu patku s pravim perjem, koja je mogla da se navije i pusti da hoda unaokolo, delo velikog francuskog graditelja automata De Ženea. Ako se pomeri odgovarajuća polugica, mehanička ptica je mogla čak i da kljuca zrna ječma iz činijice. Između svega toga ležali su crteži, na desetine skica načinjenih olovkom

¹⁵ Lat.: Veliki atlas. (Prim. prev.)

¹⁶ Pinterski ples – tradicionalni ples minhenskih pintera, proizvođača buradi, koji se izvodi u crvenim odeždama i sa zelenim vencima, sa tačno utvrđenim figurama. (Prim. prev.)

ili ugljem koje je pravio Obedaja u svakoj prilici. Prikazivali su crkvene tornjeve, brodove, ulične prizore, ali i izvođenje eksperimenata, mrtvu prirodu i ljudska lica.

U tu sobu je, dakle, dovukao Alportov sanduk. Zatvorio je vrata za sobom, oslobodio deo laboratorijskog stola i krpom obrisao površinu, pa se posvetio pamfletima. Prelistao ih je i izvadio umetnute listove na finoj hartiji. Bilo ih je ukupno deset. Poređavši ih po stolu, ispitao ih je lupom. Alport je obavio dobar posao. Iz svoje komode s pismima Obedaja je izvadio dokument, u dlaku isti kao i onih deset iz štamparije. Jedina razlika sastojala se u tome što je na ovoj hartiji od vrednosti bio pečat, a na praznome mestu u sredini broj. Pored toga, u donjem levom uglu stajao je potpis ispisan poletnom rukom, koji je Obedaja bez po muke mogao da oponaša, što sinoć beše već isprobao. Dva mala probušena mesta u gornjem levom uglu odavala su da je vrednosna hartija već poništena. Za Obedaju je, međutim, bila suvo zlato.

Izvukao je iz džepa paketić koji kod *Mensfilda* beše podigao, slomio mu je pečat i pocepao omot. Pojavila se mala drvena kutija. Bila je zakovana. Obedaja je nožem povadio eksere i oprezno otvorio kutijicu. Ušuškan u strugotinu, u njoj je ležao pečat. Deo koji se otiskuje bio je od metala, na njemu dvostruki krug, a u krugu veliko, ukrašeno slovo *W*, s tri krstića pod sobom. Obedaja je proverio boju pečata na originalnom dokumentu, pa započe da kopa po svome sekreteru, da bi napokon pronašao odgovarajuće mastilo. Iz jedne od fioka izvukao je jastuče za pečate i pero. A onda se bacio na posao.

* * *

Zvono na Crkvi Sent Meri Vulnot upravo je oglašavalo da je dva po podne kad je Obedaja, stežući na grudima mapu

sa sveže odštampanom vrednosnom hartijom, skrenuo u Eksčejndž aleju. Ako ćemo pravo, Eksčejndž uopšte nije bila nikakva aleja, pa čak ni ulica – teško bi mogla da prođe i kao običan sokak. Radilo se zapravo o spletu od šest ili sedam prolaza kojima se s Kraljevske berze na Kornhilu brzo stizalo do nešto južnije smeštene Ulice Lombard. U tom pomalo tajanstvenom lavirintu kuća s kosim krovovima najpre su se nastanili lombardijski zlatari, a kasnije i berzanski trgovci. Obedaja je tu poznavao svaki kutak, a dok je žurio kroz Eksčejndž aleju, više ljudi ga je pozdravilo. Videvši da mu u susret ide jedan od kurira koji su saobraćali između berzi i kafana, podigao je ruku i pozvao dečaka.

„Ej ti, dođi ovamo.“

Dečak od nekih trinaestak godina namestio je na glavi periku, prljavu i verovatno vašljivu, i s puno očekivanja pogledao u Obedaju.

„Idi do berze i nabavi mi najnovije cene karanfilića. Čekaću te kod *Džonatan*.“

Obedaja mu je pružio fating, novčić vredan četvrtinu penija. Dečak ga je dohvatio i brzo gurnuo u džep.

„Odmah, gospodine“, odgovorio je i nestao u mnoštvu.

Obedaja je nastavio svoj put, koji ga je ubrzo doveo do *Džonatanove kuće kafe*. Čim je ušao u prepunu prostoriju, zapahnu li su ga mirisi duvana, kafe i uzbuđenja. Neki gosti sedeli za stolovima i proučavali *Merkjuri galant* ili druge trgovačke žurnale, ali većina ih beše na nogama. Stajali su u malim grupicama oko berzanskih stručnjaka s blokovima i voštanim tablicama i vikali bez ikakvog reda. Obedaja se progurao do šanka.

„Činiju kafe, moliću.“

„Naravno, gospodine Šalone“, odgovorio je gazda.

„Odmah stiže, samo da otvorim novo bure.“